

Overwinnaars en het onderhoud van hun kampioensgras

Fieldmanagers van PSV en UVV Albatross delen dezelfde passie

De fieldmanagers van het Philips Stadion in Eindhoven en amateurclub UVV Albatross uit Ugchelen (bij Apeldoorn) delen hun passie voor en kennis over hun grasmatt. Gras waarop PSV in 2007 landskampioen werd en gras waarop het eerste en tweede elftal van UVV Albatross afgelopen seizoen promoveerde naar de derde klasse zondagamateurs.

Auteur: Broer de Boer

Gradus en Theo Klopman van amateurclub Albatross worden op een regenachtige dag bij gate 35 van het Philips Stadion in Eindhoven opgewacht door Gert van Veller, hoofdvoerder bij Agterberg uit Groenekan. Samen met Harrie van Berk vertelt Van Veller dat Agterberg de grasmatt van PSV inmiddels tien jaar verzorgt. Zolang zwaait Van Berk nu ook al de scepter over de grasmatt, inclusief die op trainingscomplex De Herdgang. Daar liggen nog eens negen velden. Vader Gradus en zoon Theo Klopman nemen voor 'hun' club steeds meer onderhoudstaken voor hun rekening. De gemeente Apeldoorn onderhoudt de velden, maar door zelfwerkzaamheid vanuit de vereniging wil Albatross met hetzelfde budget, circa 15.000 euro, de conditie van hun drie voetbalvelden en een oefenveld verbeteren.

Grasmatt

De fraaie Eindhovense grasmatt is verdwenen! Na een gepland bezoek van Guus Meeuwis heeft Agterberg een week eerder het veld in drie dagen gerenoveerd en opnieuw ingezaaid. De grassprietten staan er in de druilerige regen fris bij. Een groot contrast met de velden van Albatross? Theo Klopman: "Sinds begin mei staat ons tweede veld ook op de kop. De toplaag werd ons te hard; de doorworteling was slecht. We hebben het losgetrokken met de vastetandcultivator, gefreesd, gewalst en opnieuw ingezaaid. Dat was voor het eerst sinds de aanleg in 1988." De uiteenzetting van Klopman leidt tot de vraag 'hoe lang een grasmatt in het PSV-stadion nu eigenlijk meegaat?'. Harrie van Berk: "Bij het laatste groot onderhoud, drieënehalf jaar geleden, hebben we zoden gelegd. Daarop is dus relatief lang gespeeld. Wij hebben met de

Field Top Maker de zode er tot op de centimeter nauwkeurig afgehaald en afgevoerd. Daarna hebben we een rotorkoep gebruikt om de grond 10cm los te maken. We hebben ons product Axis, bestaande uit gefossiliseerde skeletjes van piepkleine waterdiertjes, ingebracht. Het geheel is gemengd, geprofileerd, geëgaliseerd en ingezaaid. Graszoden zijn ook prima, maar als we de gelegenheid hebben, gaat mijn voorkeur uit naar inzaaien. Op dit veld is circa 300kg 100% Engels raai gebruikt, bestaande uit vier soorten." De gemeente Apeldoorn heeft voor Albatross het veld ingezaaid. De gebruikte hoeveelheid zaaizaad, 150kg, was aan de geringe kant en de opkomst schraal. Het veld is dus nog eens doorgezaaid. Volgens Klopman senior staat het gras er nu fraai bij. "Maar niet zo keurig en vlak als hier. Wij hebben een SV7 mengsel gebruikt, bestaand uit 50% Engels raai en 50% veldbeemd."

Albatrossbodem

Een goede grasmat vraagt natuurlijk een goede bodemstructuur. Hoe zit dat bij Albatross? Gradus Klopman: "Ons veld is niet gedraineerd. Op onze goeddoorlatende zandgrond met een behoorlijk dik humusdek in de bovengrond is dat ook niet nodig. Wij hebben enig hoogteverschil tussen onze velden. Ons laagste veld heeft de beste bespeelbaarheid eigenschappen. We hebben overigens het gevoel dat in veld 1 een storende laag zit. Geen leem, maar eerder een oerbank." Gert van Veller wijst de Albatrossers erop dat dit ook een versmeringslaag kan zijn van freesmachines. "Kom zo min mogelijk met freesmachines op sportvelden...", geeft hij ter overweging. "Denk eens aan vertidrainen. Met deze beluchtingmachines kun je heel specialistisch bij probleemvelden tot 40-45cm diepte beluchten."

PSV fundament

Het mag worden gezegd: de bodem in het Philips Stadion is ideaal. Problemen met waterdoorlatendheid kennen de Eindhovenaren niet. Van Veller: "We hebben een Wetra-velde. Zulke wedstrijd- en trainingszekere velden worden ook in de amateurwereld veel aangelegd. Onze drainage ligt om de drie meter, 60-65cm onder het maaiveld. Daarboven ligt een drainerend zandpakket, met daarop een Fibreturf-constructie. Dat is een mengsel van zand, tuinturf en polypropyleenvezel voor stevigheid. Het geheel is goed door de eerste 10cm gemengd. De vezel is bedoeld voor de stabiliteit: het houdt het zand bijeen. De vezels hebben ook een nadeel: ze bemoeilijken het onderhoud, hoewel ze tijdens het maaien geen problemen veroorzaken. De bodem van de PSV-grasmat herbergt ook een aantal onzichtbare faciliteiten, die je bij Albatross niet aantreft. Het gaat om veldverwarming, water-, lucht- en kunstmestvoorziening van onderaf en meetapparatuur."

Grasmanagement

"Het hele onderhoud richt zich in het stadion op de wedstrijd- en trainingsschema's, zegt Harrie van Berk. "Maar we blijven afhankelijk van het weer. Eigenlijk beoordelen we dus elke twee dagen wat we gaan doen. Wij maaien hier op 2,5cm; bij nieuw gras iets langer. PSV eist dat het veld er op de wedstrijd dag "toppie" bijligt. Dus netjes gemaaid of gerold en de lijnen er keurig in. Fraaie banen in het gras vormen de make up van het stadion." De amateurs maken zich daarover duidelijk minder druk en de gemiddelde graslengte is er hoger. Eigenlijk geldt daar: als de mat

in het weekend maar voor elkaar is. Voor PSV heeft Agterberg nagenoeg alle benodigde apparatuur zelf voorhanden. Albatross is afhankelijk van de gemeente, loonwerkers en hoveniersbedrijven. Klussen, waar iets mee te verdienen valt, willen de amateurs zelf aanpakken. Theo Klopman: "Met hetzelfde budget willen we het beter doen. Wij zouden al direct een grotere hoeveelheid zaaizaad hebben gebruikt, waardoor we op kosten hadden kunnen besparen."

Bemesting

Albatross blijft het machinaal prikken en door- en inzaaien uitbesteden. "Maar arbeidsintensieve werkzaamheden als maaien en bezanden gaan we in eigen beheer doen", vertelt Theo Klopman. "Ook willen we de bemesting van de gemeente overnemen en zelf uitvoeren. Wij werken met een mengmest basisgift NPK 12-10-18. Voor de snelle groei strooien we een keer of 5-6 per veld KAS; recent is er circa 100kg op gekomen." De grasmat van PSV krijgt vooral langzaam werkende meststoffen. Om een nieuwe grasmat snel dicht te laten groeien wordt een snelwerkende kunst-

mest ingezet. Harrie van Berk: "Net als nagenoeg elke beheerder richten we ons op de analyses van de grondbemonstering. In het algemeen gebruiken we gecoate of ingehulde meststoffen, maar ook wel organische mest. Geleidelijkheid werkt hier het beste. Via ons watersysteem kunnen we ondergronds bevoeien en beluchten. We kunnen daarmee ook voedingsstoffen inbrengen. Naast deze hulpmiddelen zitten er ook meetinstrumenten in de bodem, waarvan we de gegevens op de display kunnen uitlezen. We bepalen zelf wat we doen met die gegevens. Met de voetballers leveren we continu een gezonde strijd om een goed product. Voetbal, voetballer en een mooie grasplant verdragen elkaar niet echt. Het gras is een voetballer niet gauw te kort. Maar uiteindelijk gaat het om het resultaat van de wedstrijd."

Problemen

Tussen de opkomende grassprietten in het Philips Stadion zie je geen andere groene plantjes. "Puur natuur", verklaart Van Berk. Maar kan een amateurvereniging zonder gewasbeschermingsmiddelen? Gradus Klopman: "De groei van

onkruid en het optreden van schimmels valt bij ons reusachtig mee. Maar dat is sterk afhankelijk van de weersomstandigheden. In onze nieuwe grasmatt staat nogal wat weegbree. Eigenlijk willen we dat bestrijden." Van Veller tipp: "De voetballers lopen dat vanzelf weg. Bovendien zou ik niet spuiten in zulk jong gras. Dat levert onherroepelijk groeivertraging op. Feitelijk hebben jullie optimale omstandigheden op jullie veld qua wind, vochtigheid en lichtinval. Bij jullie staat er niets omheen. Voor onze hoofdtribune hebben we hier op een winterdag zelfs een grote oppervlakte, waar de zon niet komt. Daar was de groei en het herstel van de grasmatt bij lage buitentemperaturen onvoldoende. Bij veel wedstrijden van eind november tot eind februari is zoiets

behoorlijk vervelend. Inmiddels werken we tweeënhalf seizoenen met veldbelichting volgens het SGL-concept. Assimilatielampen, gemonteerd op karren van twaalf meter met uitklapbare armen, belichten en drogen het veld als het ware. Met negen dergelijke karren belichten we het halve veld. Nu kunnen we op een winterdag goed doormaaieren, zij het dat de grasopbrengst dan minder hoog is. De gevoeligheid voor schimmels op onze schaduwplekken is nu duidelijk verminderd."

Beter veld

In het Philips Stadion wordt na wedstrijden en trainingen de schade aan de grasmatt door slidings direct hersteld. Harrie van Berk: "Na

inventarisatie bepalen we, afhankelijk van de volgende wedstrijd, wat we verder aanpakken. Na een zondagse wedstrijd kunnen er 's maandags alweer trainingen zijn, maar we kunnen ook twee weken stil liggen. Een sliding beschadigt doorgaans alleen de bovenkant. In een groeiend veld blijft gras lekker doorgroeien. Het doelgebied zaaien we constant in." Bij Albatross wordt schade niet meteen hersteld. De gemeente doet dat op dinsdag. Wat klein onderhoud betreft, zijn de amateurs afhankelijk van vrijwilligers. Zij herstellen op een winterdag zoveel mogelijk de beschadigingen en voorkomen daarmee dat de wedstrijdelden 'gatenvelden' worden. Vader en zoon Klopman willen in de toekomst met een clubje vrijwilligers de ergste schade kort na de wedstrijden herstellen. Gert van Veller juicht dat toe: "Reeds in de week de schade bijhouden is heel belangrijk. Daarin zie je grote verschillen bij clubs. Ook de verdeling van de velden is heel belangrijk. Durf je de F-jes of E-tjes te laten trainen op delen van de wedstrijdelden? De senioren zijn daar meestal niet blij mee, terwijl pupillen juist het veld kunnen verbeteren. De hoek van een veld kan zacht of vochtig worden. Daar loopt niemand! Door juist zo'n hoek te gebruiken voor trainingen maak je het veld op die plaatsen veel harder en droger." Gradus Klopman deelt deze ervaring: "Daar bestaat veel weerstand tegen. Wij hebben deze filosofie ook overgebracht en -geleidelijk- ingevoerd. Ons eerste veld blijft nu door minimaal onderhoud veel beter en harder. Daarmee besparen we op rollen."

Nieuw seizoen

Voor het begin van de competitie op 15 augustus jl. is de grasmatt van PSV alweer zo'n vijftien keer gemaaid! Bij de amateurs staat de teller op tien. Het nieuwe voetbalseizoen is weer gestart en bij beide clubs rolt de bal weer op nieuw gras. De belangrijkste verschillen tussen de professionals en de amateurs? Bij PSV moeten de fieldmanagers omgaan met intensiteit en flexibiliteit, waarbij zij alle middelen voor het grijpen hebben. Er is sprake van een strak, bekend wedstrijdsschema met nog geen twee wedstrijden of trainingen per week. Bij het Ugchelense Albatross spelen zeven senioren- en zeven juniorenelftallen op 3,5 veld. Dat is dus een maximale veldbespeling. De amateurs blijven voor 'grote' werkzaamheden afhankelijk van derden. Zij willen de arbeidsintensieve werkzaamheden oppakken om de veldkwaliteit te verbeteren.